

Till
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

REMISSYTTRANDE

Dokumentationssystem för byggprodukter (Boverket rapport 2018:22) Klimatdeklaration av byggnader (Boverket rapport 2018:23) Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51)

SABOs synpunkter

Allmänt

SABO anser att de rådande miljömässiga förhållandena sätter våra samhällen på prov och för att säkra en hållbar utveckling så krävs flera omfattande systemförändringar. I Sverige konsumerar vi idag fyra gånger flerresurser än vad jorden kan återgenerera per år och särskilt byggsektorn är mycket krävande när det gäller material och energi. Att främja en resurseffektiv byggsektor som både konsumerar mindre och återvinner mer är både fördelaktigt för miljön men också för ekonomin eftersom även byggmaterial är ändliga resurser.

För att man som beställare ska kunna välja material som har mindre påverkan på miljön krävs att det finns information om byggprodukters miljöpåverkan lätt tillgänglig. Så är det inte idag. Det behövs mer tillgänglig information om byggprodukters klimatpåverkan ur ett livscyelperspektiv och dessas kemiska innehåll. Mer detaljerade innehållsförteckningar kan möjliggöra en avsevärt högre återvinningsgrad när det gäller byggavfall.

Det finns idag ingen möjlighet att ha nationell lagstiftning i form av krav på leverantörer inom detta område eftersom Sverige är bunden av EU:s inre marknadsregler samt Byggproduktförordningen. SABO arbetar aktivt tillsammans med Sveriges byggindustrier, HSB och Riksbyggen för att få EU-kommissionen att ändra byggproduktförordningens omfattning till att inkludera fler hälso- och miljöfarliga ämnen samt dessas klimatpåverkan.

I de förslag som remitterats har styrmedlen fokuserat på byggherrens ansvar att tillhandahålla information om byggnader. Men det finns idag inga krav på att byggmaterialtillverkare ska tillhandahålla information om byggprodukternas klimatpåverkan och deras innehåll av farliga ämnen och det föreslås att detta även framdeles ska vara ett frivilligt åtagande för dem. Detta skapar ett informationsgap om byggprodukternas innehåll. Gapet måste slutas och därför behövs fortsatt utredning om hur ett nationellt krav på information om byggprodukters innehåll kan utformas på ett sätt som också är förenligt med EU:s inre marknad.

Dokumentationssystem för byggprodukter (Boverket rapport 2018:22)

SABO är positiv till att Boverket tagit fram förslag på minimikrav på ett dokumentationssystem för byggprodukter så att de loggböcker som finns på marknaden kan erbjuda en likvärdig grundstruktur.

SABO anser att förslaget på krav på loggbok kan öka spårbarheten genom att varje byggprodukt ska loggas med en unik artikelinformation, vilket är viktigt om det i framtiden visar sig att byggprodukten innehåller farliga ämnen som inte är kända i dagsläget.

SABO bedömer dock att förslaget om loggbok inte automatiskt kommer att leda till giftfria kretslopp eftersom det nuvarande lagkravet på information i innehållsdeklARATIONER är otillräckligt för att beställare ska kunna tillämpa produktvalsprincipen.

SABO förordar att ett lagreglerat system med loggbok införs i två steg. I ett första steg presenteras kraven på innehåll i en vägledning vilket ger möjlighet att testa och utvärdera om kraven ligger på rätt nivå och om de krav som ställs är rimliga i relation till ökad administrationskostnad. Detta delmoment inkluderar också information och utbildning riktad till byggbranschen vilket ger den möjlighet att förbereda sig för en kommande reglering. Kraven i vägledningen kan även användas som ett underlag vid upphandling. De kan även underlätta för byggherrar vid inköp av loggbok och liksom för leverantörer av loggböcker att anpassa sin produkt. I ett andra steg lagregleras användningen av loggböcker baserat på de erfarenheter som gjorts under det första steget.

SABO anser att det kan finnas svårigheter för fastighetsägare att uppfylla en del av kraven i förslaget till loggbok. Till exempel hur man i praktiken anger placering av byggprodukter i byggnaden på ett enkelt och funktionellt sätt. Ett annat exempel är kravet på att hålla loggboken aktuell under hela dess livslängd. Detta kan vara särskilt svårt för mindre aktörer.

SABO anser att det behövs ett stöd både i form av information och utbildning om hur man upprättar en loggbok men också en vägledning för hur loggboken ska underhållas i praktiken av fastighetsägare.

SABO anser vidare att det behövs ett stöd för digitalisering av loggbok och vidare utredning om bästa sättet att hålla en loggbok aktuell under byggnadens hela livslängd. Exempelvis kan man överväga en databas som Boverket ansvarar för där loggböckerna bevaras och framtidsäkras.

Klimatdeklaration av byggnader (Boverket rapport 2018:23)

SABO är i grunden positiv till obligatoriska klimatdeklarationer. Detta kommer att öka kunskapen hos både byggare och byggherrar och därigenom leda till att dessa aktörer kan göra bättre val med mindre klimatpåverkan. Klimatdeklarationer är sannolikt ett effektivt verktyg för att skynda på omställningen mot en fossilfri och resurseffektiv byggsektor, något som hittills gått alltför långsamt. SABO vill dock framhålla följande.

SABO anser att Boverkets förslag till begränsad livscykelanalys av modulerna A1-A5 initialt är en rimlig avgränsning då detta är en komplicerad process. Det är dock viktigt att analysen på sikt omfattar hela livscykeln eftersom det annars kan leda till att man som beställare tar felaktiga beslut ur en klimatsynpunkt. Det är dessutom av yttersta vikt att livscykelanalyser görs enligt samma metod så att resultaten blir jämförbara. Detta underlättar vid upphandling av leverantörer som genomför livscykelanalyser samt skapar goda förutsättningar för att arbeta systematiskt med att reducera utsläppen av växthusgaser.

SABO håller med om att ett krav på klimatdeklaration kan öka medvetenheten och kunskapen om byggnaders klimatpåverkan och i viss mån möjliggöra för de omfattande system- och samhällsförändringar som är nödvändiga.

SABO anser dock att kravet på klimatdeklaration och att denna registreras i sig inte automatiskt leder till att bättre materialval görs eftersom det fortfarande inte finns krav på materialleverantörer att lämna klimatdata om byggprodukterna.

SABO anser att förslaget behöver kompletteras med stöd och kunskapsuppbyggnad om metoder för hur man i projekteringsskedet kan arbeta för att välja byggprodukter med mindre klimatpåverkan. Detta kan göras till exempel genom att stödja forskning samt vägledningar för de som arbetar med projektering.

SABO tillstyrker förslaget att staten ska finansiera en nationell databas med generiska data, eftersom framtagandet av klimatdata är mycket resurskrävande. Därutöver behöver även specifika klimatdata samlas i en nationell databas.

SABO anser också att det staten bör finansiera och på lämpligt sätt tillhandahålla ett öppet och kostnadsfritt verktyg för LCA-beräkning.

Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51)

SABO tillstyrker förslaget att svenska regeringen inom ramen för EU-samarbetet driver frågan om krav på innehållsdeklarationer för materialproducenter. Det är angeläget eftersom brist på information om kemiskt innehåll i byggprodukter begränsar återvinningen av byggmaterial och kan innebära risker för både byggarbetare och de boende. Att förändra EU-lagstiftningen bör ses som ett mycket långsiktigt arbete som kan bemötas med motstånd från andra medlemsländer samt vissa enheter i EU-kommissionen. En utökad reglering om innehållsförteckning kräver minst en omfattande revidering av Byggproduktförordningen och troligtvis också EU:s kemikalielagstiftning REACH. Båda dessa har historiskt varit mycket komplexa eftersom det berör särdeles starka industriintressen i Europa. Samtidigt är en europeisk lösning fördelaktig eftersom det i sin tur stärker den inre marknaden för byggprodukter och kan därmed också öka konkurrensen inom byggmaterialindustrin.

SABO anser dock att alternativ till ovanstående förslag bör utredas i det fall EU:s förordningar inte revideras i den utsträckning som regeringens målsättningar kräver. Att hantera utökade krav på materialproducenternas innehållsförteckningar bör kunna göras utan konflikt med EUs regler för den inre marknaden.

Stockholm den 7 december 2018

Anders Nordstrand
VD